

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidskriftet@legeforeningen.no

Nyttig om barn med AD/HD og Tourettes syndrom

Lisbeth Iglum Rønhovde

Kan de ikke bare ta seg sammen

2. utg. 308 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2004. Pris NOK 350

I løpet av de siste tiårene er det gjort fremskritt når det gjelder å kartlegge årsaker, forløp og behandling ved AD/HD og Tourettes syndrom. Likevel er nyere kunnskap langt fra utbredt blant dem som møter barna

i hverdagen. Barn med oppmerksomhetssvikt, impulsivitet, hyperaktivitet og tics kan lett oppfattes som late og uoppdragne. Det er fortsatt en vanskelig del av hverdagen for mange barn og foreldre at de møter holdninger som dem som gjenspeiles i bokens tittel.

Lisbeth Iglum Rønhovde er spesialpedagog med erfaring fra grunnskolen, spesialskoler og spesialpedagogiske kompetansesentre. Hun har lang erfaring fra samarbeid og tilrettelegging av tilbud til barn og ungdom med AD/HD og Tourettes syndrom. Med den nye utgaven av boken som kom ut første gang i 1997, henvender hun seg til alle som samhandler med disse barna, men særlig til personale i førskolesektoren, skoleverket og den pedagogisk-psykologiske tjenesten.

Forfatteren omtaler nyere forskning om årsaksforhold og utviklingsforløp fra småbarnsalder til voksen alder, ledsagende tilstander som atferdsforstyrrelser, affektive lidelser, lærevansker og motoriske problemer og nyere synspunkter på medikamentell behandling. En vesentlig del av boken omhandler tilrettelegging av tiltak. Denne er full av ideer og kunnskap om hvordan man kan arbeide for å fremme barnas sosiale og faglige utvikling i hjemmet, barnehagen og på skolen inkludert SFO. Boken viser også hvordan man kan komme videre når alt tilsynelatende er prøvd.

Forfatteren har en utpreget evne til å integrere ulike forståelsesmodeller og innfallsvinkler i arbeidet og vise hvordan dette kan omsettes til tiltak i hverdagen. Hun deler rikelig av sin omfattende kliniske

erfaring og viser hva disse barna virkelig strever med. Her er det mye å lære om tverrfaglig samarbeid.

Boken inneholder tabeller og figurer i svart-hvitt som illustrasjon til kapitlene om pedagogiske tiltak. I kapitlene om medisinske forhold kunne det med fordel ha vært tatt inn illustrasjoner og luket ut enkelte unøyaktigheter. Når det gjelder medikamentell behandling, hadde det vært ønskelig med direkte henvisning til nyere forskningslitteratur eller aktuelle oversiktsartikler.

Boken passer spesielt godt for pedagoger og yrkesgrupper i helsevesenet som møter barn gjennom skolen. For leger som deltar i tverrfaglige drøftinger rundt barn med AD/HD eller Tourettes syndrom, kan boken anbefales som et hjelpemiddel til å sette seg inn i helhetlig tenking og planlegging av tiltak for disse pasientene.

Torunn Stene Nøvik

Senter for psykisk helse – Barn og ungdom
Ullevål universitetssykehus

Svensk debatt om AD/HD og DAMP

Vanna Beckman, red.

ADHD/DAMP – en oppdatering

151 s. Lund: Studentlitteratur, 2004.

Pris SEK 237

ISBN 91-44-03532-2

I Sverige har det vært mer debatt om AD/HD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) og DAMP (Disorders of Attention, Motor Functions, and Perceptions) enn vi kjenner fra Norge. Denne debatten har inkludert mange

spørsmål; blant annet om AD/HD finnes, om psykiatrisk diagnostikk generelt, om behovet for objektive funn (og ikke bare pasienter eller foreldres utsagn om atferd, følelser og annet) og om ulike behandlingsalternativer. Boken om ADHD/DAMP må ses i lys av denne debatten. Den representerer et innspill for å gi oppdatert kunnskap om AD/HD og DAMP i tråd med det man finner i nye lærebøker på feltet.

Beckman er journalist og redaktør for boken. Med seg har hun fått fagpersoner på feltet, sju svenske og én norsk. Det er kapitler om biologiske årsaksfaktorer, hjernefunksjoner, epidemiologi, kliniske karakteristika og psykososial behandling. Medikamentell behandling er så vidt nevnt, men ikke omtalt på en tilfredsstillende måte. Det kanskje mest interessante kapitlet omhandler den aktuelle strid i Sverige hvor man får et godt inntrykk av hvilke argumenter som har vært brukt.

Boken har nok hatt sin plass i den svenske debatten. I Norge vil den sannsynligvis ha liten interesse. Kunnskapen som presenteres er god, men i mange henseende såpass kortfattet at den ikke blir nyttig i klinisk sammenheng.

Pål Zeiner

Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling
Sykehuset Buskerud HF

AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi

Gerd Strand, red.

AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi – en grunnbok

273 s, tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget, 2004.

Pris NOK 329

ISBN 82-450-0103-1

Boken er utgitt i anledning tiårsjubileet for Nasjonalt kompetansesenter for AD/HD, Tourettes syndrom og narkolepsi og er skrevet av en tverrfaglig gruppe som alle har tilknytning til kompetansesenteret. Målgruppen

er studenter og yrkesgrupper tilknyttet skole og helsesektor.

Boken består av ni kapitler. De fire første gir en innføring i de ulike tilstandene AD/HD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), ADD (Attention Deficit Disorder), Tourettes syndrom og narkolepsi. De resterende kapitlene omhandler pedagogiske tiltak, medikamentell behandling, psykososiale støttetiltak og psykoterapi samt utradisjonelle behandlingsmetoder. Boken er oversiktlig lagt opp og er

lett å lese. Hvert kapittel avsluttes med en omfattende litteraturliste.

Det gis en oppdatert og oversiktlig innføring i de tilstandene boken omhandler både når det gjelder forhold som etiologi, forekomst, symptomer og utredning. Kapitlet om medikamentell behandling gir fin oversikt over hva som er godt dokumentert behandling per i dag og hva som er mer på utprøvningsstadiet, og vil være nyttig lesing for leger som behandler disse pasientgruppene. Det er også nyttig at man har brukt plass på å omtale utradisjonelle eller såkalte «alternative» behandlingsmetoder, da mange av pasientene er opptatt av dette.

Delen som omhandler pedagogiske tiltak er etter min mening bokens svakeste. At man omtaler tiltak for alle tre tilstandene i et felles kapittel, går noe på bekostning av oversiktighet. Det brukes en del plass på mer generelle pedagogiske tiltak for barn med spesielle behov, mens man etter min mening i enda større grad kunne ha vektlagt mer spesifikke tiltak rettet inn mot de ulike tilstandene – ikke minst ved AD/HD, som er en tilstand de fleste lærere må forholde seg til.

Alt i alt er dette en lettest, god og oversiktlig bok som egner seg for både pedagoger og helsepersonell som arbeider med mennesker med disse tilstandene. Pasienter og pårørende vil også kunne ha glede av å lese den.

Marit Lønning

Sogn senter for barne- og ungdomspsykiatri
Ullevål universitetssykehus

Gammelt nytt om AD/HD

Phyllis Anne Teeter

Behandling av AD/HD –

ett utviklingspsykologisk perspektiv

478 s., tab. Lund: Studentlitteratur, 2004.

Pris SEK 407

ISBN 91-44-01931-9

Boken er en oversettelse av en amerikansk bok utgitt i 1998 av Teeter som er professor i psykologi ved University of Wisconsin-Milwaukee. Den omhandler årsaksfaktorer, kliniske manifestasjoner, utviklingspsykologi og behandling. Kapitlene om læring og skoleprestasjoner er litt utvidet i forhold til det man finner i mange tilsvarende bøker om Attention Deficit Hyperactivity Disorder.

Dessverre har boken en svært begrenset plass i dagens utvalg av bøker om AD/HD. Grunnen til det er: Boken ble første gang utgitt i 1998. På AD/HD-feltet er det blitt publisert nye og viktige funn med betydning for praksis i løpet av de siste 5–6 år. I og med at boken ikke omhandler disse funn, oppleves innholdet som utdatert på mange områder.

Omtale av medikamentell behandling er gjort av en forfatter som ikke ser ut til å ha tilstrekkelig kunnskap og erfaring. Det gjør at kvaliteten ikke er god nok.

Pål Zeiner

Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling
Sykehuset Buskerud HF

Norsk bok om AD/HD hos barn og unge

Pål Zeiner, red.

Barn og unge med ADHD

320 s. Vollen: Tell forlag, 2004. Pris NOK 320

ISBN 82-7522-261-3

Boken *Barn og unge med ADHD*

henvender seg i første rekke til pårørende og fagfolk, og da særlig barnehagepersonell og lærere som kommer i kontakt med barn og unge med AD/HD. Boken ble

utgitt i forbindelse med ADHD-foreningens 25-årsjubileum i 2004.

Boken gir en systematisk og oppdatert oversikt over AD/HD hos barn og unge gjennom 15 kapitler som er utarbeidet av 12 forfattere med ulik faglig bakgrunn. Den medisinske delen er skrevet av barnepsykiater Pål Zeiner, som man merker har lang klinisk erfaring på området. På en oversiktlig og grundig måte beskrives historikk, diagnostikk, forekomst, årsaker, komorbiditet og medikamentell behandling. Når det gjelder kriteriene for AD/HD-diagnosen, skriver forfatteren på s. 39 at forstyrrelsen opptrer i forskjellige situasjoner, for eksempel både i skole og hjemmet, så vel som ved klinisk undersøkelse. Dette kan muligens misforstås, for ifølge både ICD-10 og den amerikanske diagnosemanualen DSM-IV krever diagnosen at symptomene må være åpenbare i minst to forskjellige situasjoner, men altså ikke nødvendigvis i flere. Dosering av sentralstimulerende midler er ikke spesifikt omtalt, så her vil leger måtte hente informasjon fra andre kilder. Det er bra at det nye medikamentet atomoksetin er tatt med, men medikamentet produseres som kapsler og ikke tablettar som angitt i teksten.

Boken inneholder nyttig informasjon om hva nevropsykologisk kunnskap kan bidra med når det gjelder forståelse, diagnostikk og behandling av AD/HD. ADD (Attention deficit disorder) er oversiktlig beskrevet i et eget kapittel. ADD er en tilstand som lett kan overses, men som har fått økt oppmerksomhet de senere år, og hittil har det vært vanskelig å finne god og dekkende informa-

sjon om tilstanden på norsk. I et godt skrevet kapittel om individuell psykologisk hjelp er det tatt med et avsnitt om behandlingsmetoder uten dokumentert effekt, noe som er lite omtalt i norsk faglitteratur og som foreldre ofte spør om.

Boken behandler også temaene jenter med AD/HD, ungdom med AD/HD, søskenproblematikk, det å være foreldre til barn med AD/HD og organiseringen av hjelpeapparatet. Tiltakssiden er utførlig beskrevet, både når det gjelder tiltak for familien og pedagogiske tiltak i barnehage og skole, inkludert alternative skoletilbud. Til sist kommer et kapittel om ADHD-foreningens rolle.

I flere kapitler har forfatterne brukt kasuistikker, som blant annet illustrerer hvor forskjellige barn med AD/HD kan være.

Det er prisverdig at ADHD-foreningen har bidratt til utgivelsen av denne boken, som er den første i sitt slag på norsk. Alt i alt er dette en nyttig bok for pårørende og fagfolk, herav også allmennleger og barneleger som kommer i kontakt med barn og unge med AD/HD.

Ebba Wannag

Ullevål universitetssykehus
Nasjonalt Kompetansesenter for AD/HD,
Tourettes syndrom og narkolepsi

Glimrende om kriseterapi for småbarn

Elisabeth Cleve

En stor og liten er borte

255 s., ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2005.

Pris NOK 299

ISBN 82-05-33724-1

Victor, 2 1/2 år gammel, mistet sin mor og lillebror i trafikulykke. Etter 2 1/2 måned kommer han til Eica stiftelsen med sin far. Både faren, som selv befinner seg i dyp sorg, og personalet i barnehagen er dypt bekymret for

guttungen, usikre på hvordan de skal forholde seg til ham og redde for å gjøre vondt verre. Guttungen har ikke vært lei seg eller grått etter ulykken, han er blitt sjenerøs og hjelpsom, spiser og sover godt. Alt går greit så lenge ingen nevner eller viser bilde av moren, lillebroren eller kirkegården. Skjer dette, reagerer han med å spille bajas, sjangle, flåse eller synge. Men hvis noen gråter, anstrenger han seg til det ytterste for å gjøre dem glade igjen.